

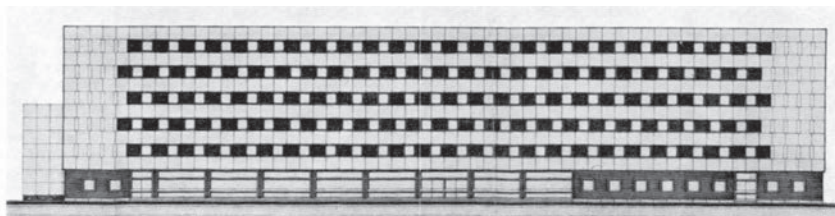
VAN VERSCHRIKKELIJKE WOONKAZERNE IN ONDERBERGEN TOT UNIVERSITAIR PAND (1946–1991)

Luc Devriese

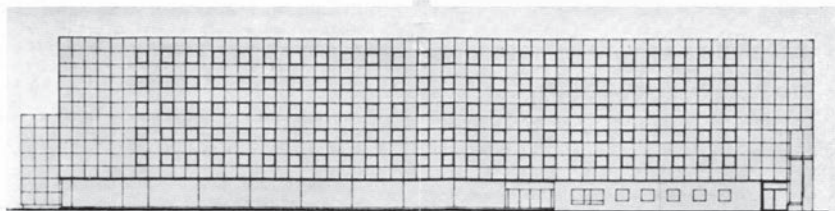
Over de restauratie en de omvorming van het kloostercomplex in Onderbergen verscheen een degelijk en mooi geïllustreerde werk *Het Pand. Acht eeuwen geschiedenis van het oud dominicanenklooster te Gent* (Simons, W., Bral, G.J., Caudron, W., Bockstaele, J., Tielt, 1991, pp. 143). Deze bijdrage wil een aanvulling bezorgen bij wat daarin heel kort vermeld wordt (p. 119) over de kritieke periode waarin de bestemming van het gebouw onbeslist was, meer bepaald over een eerste project dat op de proppen kwam na de aankoop door de toenmalige Rijksuniversiteit Gent in 1963.

Het complex is uiterst gunstig gelegen in volle stadscentrum, zodat – zeker in die tijd – de wildste bouwspeculatie mogelijk was, maar die werd flink gedwarsboomd door de klassering van het grootste onderdeel, de Leievleugel, al in 1946. In de tekst van commandant Rys in dit GT nummer lezen we dat de bebouwing in 1954 onbewoonbaar verklaard werd. Een jaar later werd het hele verdere complex als monument geklasseerd. De uitdrijving van de straatarme bewoners had heel wat voeten in de aarde. De laatsten werden manu militari buitengezet. Voor de eigenaars, nu zonder inkomsten, was onderhoud, laat staan herstel, totaal onmogelijk geworden. Dit belette niet dat tussen hen en de Belgische staat een juridische strijd aansleepte over de onteigening, meer bepaald de schatting van de waarde. Al die jaren werd het Pand zwaar verwaarloosd.

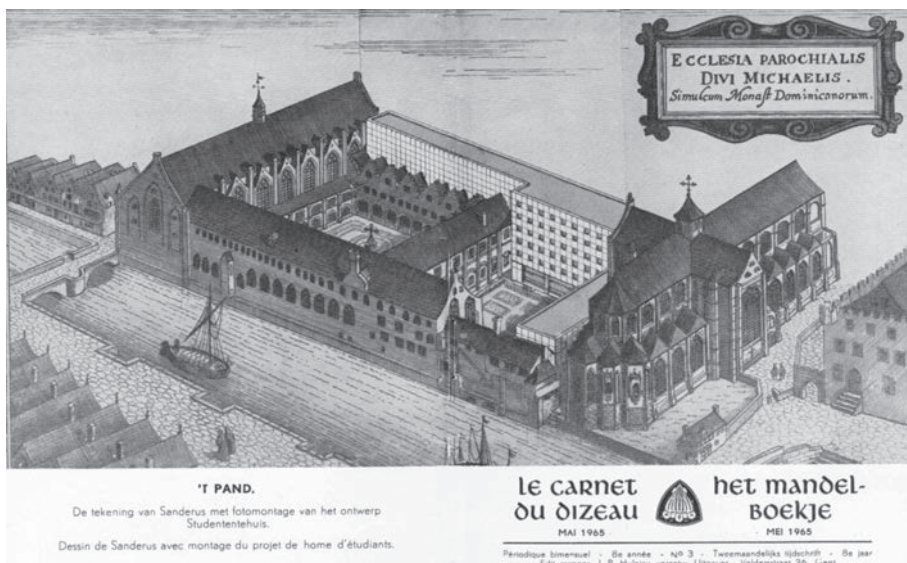
Dat ging door tot de uiteindelijke aankoop in 1963 door de universiteit ten laste van het universiteitsvermogen. Men begon onmiddellijk met de meest noodzakelijke onderhoudswerken en het uitruimen van enorme hoeveelheden afval en puin, het resultaat van bijna twee eeuwen verwaarlozing. Maar daarmee was de kous nog lang niet af. Welke bestemming(en) zou men eraan geven? Het ontbrak niet aan ideeën. Een eerste optie voorzag de restauratie van de kern van het klooster en de bouw van een studentenhoeve, grotendeels aan de straatzijde (Onderbergen). Het is speciaal dit project dat we hier kunnen illustreren dankzij de afbeeldingen die het publicitaire periodiekje *Le Carnet du Dizeau – Het Mandelboekje* eraan wijdde in 1965 (meinummer). Dit bleef gelukkig bewaard in de verzamelingen van het DSMG, Begijnhof,

't pand Ontwerpen voorgevel studententehuis.
Projets façade home d'étudiants.

Afb. 1. Voorgevel (Onderbergen) en achtergevel van het geplande studentenhome zoals weergegeven in *Le Carnet du Dizeau – Het Mandelboekje* (1965 nr. 3, verzameling DSMG, Sint-Amandsberg).

Afb. 2. Het ontwerp (zie afb. 1, zelfde herkomst) ingepast in de afbeelding van het dominicaenklooster overgenomen uit *Flandria Illustrata* van Sanderus. De voorstelling is wel enigszins misleidend omdat de predikherenkerk (links) ten tijde van het project niet meer bestond. Ze was in 1860 afgebroken was om plaats te maken voor een verbrede straat, de Jacobijnenstraat, met een huizenrij. Duidelijk te zien is ook hoe de home nog een zijgevel zou krijgen naast de Sint-Michielskerk.

Sint-Amandsberg. De tekeningen van het geplande home waren gemaakt door arch. Eeckhout (afb. 1 en 2).

Hoe kwam het project in uitgerekend dat drukseltje terecht? In die jaren was *Het Mandelboekje* de spreekbuis van een groepje 'liefhebbers van het oude Gent', die speciaal oog hadden voor de toekomst van de stad, niet enkel voor wat de oude bebouwing betreft, ook voor de problematiek van het alsmaar drukker wordende verkeer, kortom voor de leefbaarheid van de stad. Deze via prestigieuze winkels wijdverspreide publicatie was meer dan waarschijnlijk onderdeel van hun actie om de bouw van het moderne home op die plek te verhinderen. Iets wat lukte. De universiteit verplaatste haar nieuwbouwplannen naar het zuiden van de Stad, naar o.m. de Sterre.

Uiteindelijk viel de beslissing het Pand volledig te restaureren en er een multifunctioneel centrum in te richten voor allerhande universitaire, vooral culturele activiteiten, die er een prestigieus kader zochten en vonden. Een dergelijke onderneming ging echter de knowhow en de financiële mogelijkheden van het universitair vermogen en gebouwendienst ver te boven. Daarom nam de Regie der Gebouwen van de Staat de taak op zich. De ruwbouwrestauratie was voltooid in 1989 en twee jaar later kon het complex ingehuldigd worden.

Met dank aan Christiane Van Wynkel